

virtutes Herculi tribuuntur. Quam ob causam hinc in Gadibus, & olim in Zelandia, & Taciti tempore in Frisia colebatur, ubique finium Oceani custos atque protector. Est in Zelandia pagus, Germaniam ad Oceanum, & illud Scaldis ostium terminans, quod proximum est Gallia, nomine VVest Capel. In eo olim fanum fuit Herculis Limitanei, quia hinc extremum esset limitaneæ regionis, qua Germania ad Galliam finiretur. Cernitur apud VVestcapellanos lapis in baptisterio muro infixus, cum hac inscriptione.

HERCVLI MARCHVSANO.

Marc, Cimbris & Saxonibus limitem; Hus, domum, ab Hu, id est, custodio, tuor, vnde Hercules Marchusanus, limitis defensor & custos. Vel, Marchus, Domus limitis, vel domus signi dicebatur. Erat enim in Zelãdia signum nautis expositum, quod clauum rectè tenerent ad Scaldis ostia subeunda, cuius loco nunc turris est VVestcapellana. Et eundem turrium Herculis in Gadibus, ex vasto Oceano nauigantibus usum fuisse, non est vllum dubium.

Fuerunt etiam in Frisijs, non procul ab ostijs Rheni, ubi Oceanus eum absorbet, Herculis Limitanei columnæ, quas Tacitus magna celebritate commemorat, quarum reliquæ in tractu Tenterorum, hoc est, in Drenta adhuc visuntur, vico Roelden, haud procul à Coeuordia oppido, non sine spectantium admiratione. sunt enim singuli lapides (quorum non paruus acruus est) tantæ magnitudinis, ut nullos currus, nullasque naues admittere posse videantur, neque ibi fodinæ lapidum sunt, ut, loco paludoso, quare suspicio est, eos illuc à dæmonibus, qui Herculis nomine illic colebantur, aduectos fuisse. Stabant enim super columnas aræ (Saxa vocant Itali, ut quidam inquit poëta) quas ad aras incolæ viuos immolabant, maximeque aduenas, quos prius, quam mactarent, cogebant transire angustum foramen, quod sub aris erat, transeuntemque stercorebus infectabantur ac perebant: Quod & hodie faciunt, præsertim, si Brabantum nacti fuerint, vnde sæpè cædes oriuntur. Foramen ipsum, ob ignominiam *Er Duuels Curt* hoc est, Dæmonis cunnus appellatur. Verum hanc immolationem D. Bonifacius, primus horum locorum Euangelista, sustulit. Huius videndi monumenti causa, Drusus Germanicus, fama excitus, auspicijs Augusti, primus Romanorum, septentrionalem Oceanum nauigauit, teste Plinio lib. 4. Sed, ut refert Tacitus, obstitit Oceanus, in se simul, & in Herculem inquiri, sanctiusque & reuerentius visum, de actis deorum credere, quam scire. Commentaria Althameri malè hunc Taciti locum explicant, de his columnis, quas in Gadibus ille habet. Atque hæc quidem de Herculeis columnis hæcenus.

Ad Gaditanam Insulam redimus, cuius eam partem hinc accuratiùs exhibemus, quæ à Sacello S. Sebastiani Promontorium S. Sebastiani nuncupatur, vulgò, Punta di S. Sebastiano, Et, Fin del mundo, eò, quod isthinc in Indiam vsque, mare sit perpetuum, & nulla amplius terra appareat. Vehementior maris æstus, qui in extremum hoc promontorium magno impetu impingit, longo temporis tractu, magnam insulæ partem erodit, & in vasta maris altitudine, cautes & scopulos multos reliquit, vnde nautis ex Oriente per Herculeum fretum tendentibus, frequenter non leue periculum imminet.

Petrus Medina, quem Dominus Abrahamus Ortelius in descriptione Regni Valentia, Petrum Methinensem vocat, opere, quo totam Hispaniam, etiam hanc Gaditanam insulam describit, Fretum, inquit, Herculis, quod vulgus Estrecho de Gibraltar nuncupat, latum est quasi quatuor miliaria, Europam & Africam diuidit, habens in Europa Calpe, in Africa Abyla, præcelsos & celebres fama montes. Inter quos mare coarctatur, & quod parua inter eos sit distantia, Strictum, vel angustia, vulgò Estrecho de Gibraltar vocatur, Duo hi montes, nunc Columnæ Herculis dicuntur, Eò, quod scriptores referant, Herculem, cum ex Africa in Europam transfretasset, terram ad Gades, quæ nunc Insula, tunc autem cum reliqua Hispania continens erat, primum calcasse, lustratisque maris littoribus, his montibus duas magnas columnas imposuisse, & ab eo tempore historicos omnes columnarum Herculis meminisse. Alij autem tradunt, eas columnas non fuisse marmoreas, quales nunc ponuntur, sed Herculem magnum lapidum acruum in mari coaceruasse, eumque tam firmum reddidisse quam nunc iij montes spectantur. Carolus V. has Herculis Columnas iure optimo, symboli loco vsurpauit, quum victoria & potentia sua ornamenta longè ultra hoc fretum diuersis mundi partibus nota fuerint, quibus à Deo, tanquam inuictus Hercules datus, iustitiam, belli, pacisque tempore administravit, Optimo igitur iure scribitur, P L V S V L T R A. Noch weitter der Kayser.

Quibus tamen hoc addendum putavi, recenferi in publicæ gratulationis Sereniss. Principi Ernesto &c. Antverpiæ facta descriptione Hispanos in columna quadam Herculem populo spectandum proposuisse, monochromate coloris ænei depictum, & geminas brachijs humerisque columnas magno conatu asportantem, ipsiusque pedibus hoc distichon, aptè subnexum:

Amphitryoniadeter magno cede PHILIPPO,
Tu veteri, ille nouo defixit in orbe columnas.

13. Muri notabiles partes supersunt, qui Gadiū urbem à tota Insula secluserunt, & veluti vallum ac propugnaculum defendit, iuxta capellam S. Mariæ. Hic autem murus, ex magni Theatri, hoc loci olim constituti, ruinis ædificatus est, In quo quidem Theatro candida marmorea Cupidinis statua mirè artificiosa, inuenta, & ante Prætoriam domum vrbs Gaditanæ constituta est, Truncus similiter Herculis, etiam ex candido marmore, magnitudine gigantea in angulo Ecclesiæ la Misericordia collocata.

17. Ruinæ hic antiquarum Gadiū apparent, vrbs quondam magnificæ, quam Strabo & veteres scriptores ad Occiduas Insulæ partes constituerunt, cuius fundamenta maxima, cisternæ, cellæ concaueratæ, & saxa ingentia marinis reguntur fluctibus, ita quod piscatorum retia hinc inuoluantur, & rumpantur sæpius, ut in primo vrbiū Theatro, in Gadium descriptione explicauimus. Certè magnam quondam urbem fuisse, & ex ruderibus ipsis, & ex vrinatorum relatione, qui de æreis portis & murorum reliquijs, quas sub aquis frequenter inuestigarunt, mira referunt, & ex Strabonis commemoratione apparet. Qui refert eam urbem ita creuisse, quod post Romanam, cæteras mundi vrbes anteibat. Et, cum illi ager nullus esset, omnes illius vrbs incolæ ad nauigationem se contulerunt, in asportandis Romam rebus mercatorijs, maximeque eis, quæ ab Hispania exportabatur. Adiecit etiam Strabo ad illius amplificationem, quod, cum census semel exigeretur ex ea, reperti sint in ea militaris ordinis equites aurati viri quingenti, quod nusquam in aliqua ciuitate Italiae compertum, quam in Patauio vrbe.

18. Nouū piscariis genus appictum hinc cernitur, quod Gaditanorum industria ita instituit. Magnam maris partem, super impositis saxis ac scopulis, quasi obsepunt & muro claudunt, quod dum pisces magna frequenter copia se recipiunt, (recenti quippe argilla & luto delectantur) decrefcente mari, recedere nequeunt: Et sic, quod delectabile visu, varij generis pisces, sine hamo & reti, manibus capiuntur.

22. Hic elegans & venusta Hoffnaglij Miniatoris præstantissimi manus mercandi modum expressit, quo Hispani cum Hollandiæ nautis in Gaditana Insula hærentibus vruntur, qui ut Hispanicam non callent linguam, ita nec hi Hollandicam, Et tamen merces suas, quibus delectantur Hispani, nullo accedente interprete, ipsis diuident, elatis digitis mercium suarum pretium indicantes, tot enim erigunt digitos, quot rebus merces suam æstimant.

24. Quando Triremibus, quæ quotannis in Indiã, vel ad qualescunq; Regis vsus adornantur remiges defunt, arte & eleganti dexteritate hoc hominū genus conquirunt, abiectione sordis, vilisque conditionis, vagabundi ac validi, qui vltionæ, sed tamè annuæ seruituti se ipsos mancipant. Prodit in publicum de puratus ad hoc, quem vocant Alquafil de Corte, in erecto tentorio, ad mensam tapeto decenter stratum refidet, In qua tria, quibus inescatur & facile capitur hoc hominū genus, adornata sunt fercula, aurea & argentea pecunia, alex & lusoria chartæ. Fortunæ & libertatis præmium proponitur, quatuor ducati, vel eorū valor Iulij, siue Reales quadraginta quatuor. Accedunt bini & bini chartas vel aleas, prout placuerit, & inter eos conuentum fuerit, eligunt, absidente supradicto Alquafillo ludunt, victor præsentem pecuniam & libertatem donatur, victus, statim ad Triemes & annuam seruitutem abducitur. Ità Remiges cum lusu acquiruntur & gaudio.